

28. 4. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zpřísnění odpovědnosti členů statutárních orgánů obchodních korporací

Zákonem č. [33/2020](#) Sb., který byl vyhlášen ve sbírce zákonů v únoru 2020, byl s účinností od 1. 1. 2021 novelizován zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích (dále jen: „ZOK“). Tento článek je zaměřen na některé změny týkající se odpovědnosti členů statutárních orgánů a dalších osob majících zásadní vliv v obchodní korporaci.

S účinností od 1. 1. 2021 ukládá ZOK osobám, které sice formálně členem statutárního orgánu nejsou, ale fakticky se v takovém postavení nacházejí, obdobné povinnosti, jaké mají volení členové statutárních orgánů. Toto pravidlo není v českém právu novinkou a bylo již dovozeno judikaturou Nejvyššího soudu ČR (např. v rozhodnutí č. 29 Cdo 4095/2016 ze dne 29. 3. 2017). Ustanovení § 62 ZOK nově výslovně uvádí, že na osoby nacházející se fakticky v postavení člena voleného statutárního orgánu, přesto že jimi nejsou, se použijí ustanovení ZOK o zákazu konkurence a dále ustanovení ZOK a zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen: „NOZ“) o povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře a o následcích porušení této povinnosti. Tito „stínoví“ vedoucí mají stejně jako členové volených statutárních orgánů možnost svůj střet zájmů či zájem o uzavření smlouvy s obchodní korporací oznámit statutárnímu orgánu nebo kontrolnímu orgánu, který má možnost zaujmout k této věci stanovisko. Vzhledem k tomu, že „stínoví“ vedoucí nejsou fakticky členy statutárních orgánů, nepřipadá u nich v úvahu pozastavení funkce či zákaz uzavření smlouvy ze strany příslušného orgánu obchodní korporace jako je tomu u volených funkcionářů.

▣ ▣ ▣ **HOLEC, ZUSKA
& PARTNEŘI**

ADVOKÁTI | ATTORNEYS | RECHTSANWÄLTE

Novela ZOK dále částečně zpřesňuje a rovněž zpřísnuje odpovědnost členů statutárních orgánů v případě úpadku obchodní korporace.

Dle stávající právní úpravy (ustanovení § 63 odst. 1 ZOK) platí, že insolvenční soud i bez návrhu rozhodne, že člen statutárního orgánu obchodní korporace, která se dostala do úpadku, nesmí po dobu tří let vykonávat funkci člena statutárního orgánu obchodní korporace nebo být osobou v obdobném postavení. Novela ZOK toto ustanovení částečně modifikuje, když lhůtu tří let stanoví jako lhůtu maximální a nechává tak prostor soudu, aby zvážil specifika každého případu a podle toho rozhodl o přiměřené délce takového zákazu.

Obecně však dochází ke zpřísnění podmínek postihu. Podle stávající právní úpravy (§ 65 odst. 1 ZOK) platí, že soud může i bez návrhu rozhodnout o vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce v jakékoli obchodní korporaci nebo zakázat být v obdobném postavení, pokud vyjde najevo, že člen statutárního orgánu v posledních třech letech opakovaně a závažně porušoval péči řádného hospodáře. Novela ZOK již nadále nestanoví povinnost splnění kumulativní podmínky „opakovaného a závažného“ porušení povinností. Pokud se tedy člen statutárního orgánu dopustí závažného

porušení svých povinností, lze mu uložit sankci v podobě zákazu výkonu funkce ihned a není třeba čekat na další závažné pochybení.

Novela ZOK zavádí přísnější postihy pro členy statutárních orgánů v případě, že jejich společnost skončí v úpadku. S účinností od 1. 1. 2021 se budou moci insolvenční správci tzv. žalobou na vydání pasiv domáhat uhrazení dluhů jednak přímo po členech statutárních orgánů obchodních korporací a dále rovněž po bývalých členech statutárních orgánů či dalších osobách, které se fakticky v takovém postavení nachází, přestože členem orgánu korporace nejsou a bez ohledu na to, jaký vztah k obchodní korporaci mají. Bude se jednat typicky o generální ředitele či finanční ředitele společností.

Tento právní institut je převzat z francouzského práva a jeho účelem je poskytnout věřitelům obchodních korporací dodatečné finanční prostředky k uspokojení jejich pohledávek. Povinnost doplnit majetek obchodní korporace lze považovat za zvláštní případ povinnosti k náhradě škody, jejímiž předpoklady jsou porušení povinnosti při řízení obchodní korporace, vznik škody spočívající v nedostatečné výši majetku, z něhož by mohli být uspokojeni věřitelé obchodní korporace a příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a nedostatkem majetku (úpadkem). [1]

Podmínkou vzniku odpovědnosti za škodu je porušení povinnosti na straně člena statutárního orgánu. Dle důvodové zprávy k novele ZOK je třeba vycházet především ze standardu výkonu funkce kladeného na členy volených orgánů, zejména z povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Dle francouzské judikatury lze dovodit odpovědnost člena statutárního orgánu např. v případě zkreseného vedení účetnictví, nepřiměřených nebo nevhodných investic, pokračování ve ztrátové činnosti bez přijetí náležitých opatření či v případě zpronevěry majetku obchodní korporace. Porušit povinnost lze rovněž nekonáním, např. i tehdy, pokud úpadek nastane z vnějších příčin bez zavinění člena statutárního orgánu a člen statutárního orgánu neučiní potřebná opatření k zabránění úpadku nebo alespoň ke zmírnění škodlivých následků. Vzhledem k tomu, že se jedná o zvláštní druh odpovědnosti za škodu, bude se na daný případ aplikovat ustanovení § 2915 a násl. NOZ o solidární odpovědnosti škůdců za způsobenou škodu. Při určení výše škody přihlédne insolvenční soud především k tomu, jakou měrou přispěl dotčený člen statutárního orgánu porušením svých povinností k nedostatečné výši majetku obchodní korporace.

Žalobu na vydání pasiv je oprávněn podat insolvenční správce a může se jí domáhat uhrazení finanční částky do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace. Vzhledem k tomu, že se jedná o institut insolvenčního řízení, je třeba vycházet z výše majetku na konci insolvenčního řízení a nedostatek majetku se tak bude zjišťovat z konečné zprávy. O povinnosti doplnit pasiva se tedy bude rozhodovat až na konci insolvenčního řízení. Výše částky, jež by měla povinná osoba uhradit, bude odpovídat míře, jakou povinná osoba ke škodě korporace přispěla. Tento typ žaloby má povahu tzv. incidenční žaloby v rámci insolvenčního řízení a dokud nebude řízení o žalobě na vrácení pasiv pravomocně ukončeno, nebude moci být ukončeno ani insolvenční řízení.

Insolvenční správce je oprávněn podat žalobu v případě, že tak rozhodne věřitelský výbor. Podání žaloby může insolvenční správce podmínit poskytnutím zálohy ze strany věřitelů na úhradu nákladů spojených s uplatněním nároku u soudu, a to v případě, že v majetkové podstatě úpadce nejsou dostatečné finanční prostředky ke krytí těchto nákladů.

Podáním těchto žalob na určení pasiv (ke kterému budou insolvenční správci do jisté míry povinni v rámci plnění zákonné povinnosti postupovat s péčí řádného hospodáře) by mělo dojít ke zlepšení postavení věřitelů v insolvenčním řízení a k větší míře uspokojení jejich pohledávek. Nevýhodou může být to, že v důsledku podání těchto žalob se prodlouží i samotné insolvenční řízení a náklady na tato řízení do jisté míry zatíží majetkovou podstatu.

JUDr. Monika Vášková,
advokát

[HOLEC, ZUSKA & Partneri](#)

Palác Anděl
Radlická 1c/3185
150 00 Praha 5

Tel.: +420 296 325 235

Fax: +420 296 325 240

e-mail: recepce@holec-advokati.cz

[1] srov. Důvodová zpráva k zákonu č. [33/2020](#) Sb. kterým se mění zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. [458/2016](#) Sb., a další související zákony

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)